

ขั้นตอนย่อยพัฒนาการที่ “ใช้การได้”

ร.ศ พ.ญ กิ่งแก้ว ปาจารย์

ภาควิชาเวชศาสตร์ฟื้นฟู คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ขั้นตอนย่อยพัฒนาการระดับที่ 1 ได้แก่

1. สามารถจดจ่อต่อการเล่นที่กระตุ้นระบบรับรู้ (แบบที่เขาสอบ) และใช้ประสาทสั่งการขั้นพื้นฐาน เล่นแบบถึงเนื้อถึงตัว เช่น จักกะจี้ ปูโต จับมือแล้วกระโดดด้วยกัน
2. สนใจและจดจ่อกับวัตถุ ของเล่น หรือเหตุการณ์รอบข้าง โดยผู้ใกล้ชิดเป็นคนคอยกระตุ้น
3. สนใจและจดจ่อกับวัตถุ ของเล่น หรือเหตุการณ์รอบข้างโดยไม่ต้องมีคนคอยกระตุ้น
4. สนใจและจดจ่อในการสื่อสารกลับไปมากลับผู้ใหญ่ใกล้ชิด
5. สนใจและจดจ่อในการทำกิจกรรมกับเด็กวัยใกล้เคียงกัน
6. สนใจและจดจ่อในการทำกิจกรรมกับกลุ่มเด็กวัยใกล้เคียงกัน
7. สนใจและจดจ่อได้ในทุกสถานการณ์

ขั้นตอนย่อยพัฒนาการระดับที่ 2 ได้แก่

1. มีสัมพันธภาพกับคนใกล้ชิดในการเล่นที่สนุกสนาน
2. มีสัมพันธภาพกับคนที่เล่นสนุกได้ต่อเนื่องยาวนาน
3. มีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ถึงแม้ว่าเด็กจะรู้สึกหงุดหงิด
4. มีสัมพันธภาพกับผู้อื่นโดยการสื่อสารโต้ตอบกลับไปกลับมาได้อย่างต่อเนื่อง
5. มีสัมพันธภาพกับผู้อื่นในอารมณ์ที่หลากหลาย เช่น กลัว ตกใจ อิจฉา
6. มีสัมพันธภาพกับเด็กวัยใกล้เคียงกัน โดยผู้ใหญ่เป็นผู้ชี้ชวน
7. มีสัมพันธภาพกับเด็กวัยใกล้เคียงกัน
8. มีสัมพันธภาพกับเด็กวัยใกล้เคียงกันได้เอง

ขั้นตอนย่อยพัฒนาการระดับที่ 3 ได้แก่

1. เด็กเป็นฝ่ายตอบสนอง เมื่อผู้ใกล้ชิดมาเล่นด้วย เช่น ยิ้มตอบเมื่อพ่อแม่จะเอ้
2. เด็กเป็นฝ่ายเริ่มสื่อสาร เมื่ออยากได้สิ่งที่ต้องการ เช่น ดึงมือพ่อ
3. มีการโต้ตอบกลับไปกลับมา ในการเล่นหรือกิจกรรมที่เด็กสนใจอย่างมาก
4. เด็กจะเริ่มแสดงอารมณ์และความรู้สึกทางสีหน้า
5. มีการโต้ตอบกลับไปกลับมาในอารมณ์ต่างๆ
6. มีการโต้ตอบทางสีหน้าท่าทางกับเด็กอื่น โดยมีผู้ใหญ่ช่วยกระตุ้น
7. มีการโต้ตอบทางสีหน้าท่าทางกับเด็กที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี
8. มีการโต้ตอบทางสีหน้าท่าทางกับเด็กอื่นๆได้เอง

ขั้นตอนย่อยพัฒนาการระดับที่ 4 ได้แก่

1. เด็กสามารถใช้กริยาอาการหรือคำเพื่อสื่อสารให้ได้สิ่งที่ต้องการ
2. เด็กสามารถวางแผนการทำงานของกล้ามเนื้อได้หลายขั้นตอน เช่น ลากเก้าอี้มาที่หน้าตู้กับข้าว ปีนขึ้นไปหยิบขวดใส่ขนมลงมา เปิดฝา หยิบขนมออกมา แล้วหันมามองหน้าแม่เป็นต้น
3. เด็กสามารถวางแผนการทำงานของกล้ามเนื้อ เพื่อให้ผู้ใกล้ชิดทำสิ่งที่เขาต้องการ เช่น หยิบรถของเล่น แล้วไปดึงมือพ่อ พาไปที่แขวนกุญแจ กระตุกมือพ่อ เมื่อพ่อหยิบกุญแจ ก็จูงมือพ่อไปที่หน้าประตู เป็นต้น

ขั้นตอนย่อยพัฒนาการระดับที่ 5 ได้แก่

1. เด็กเล่นสมมติโดยเลียนแบบกริยาอาการจริง เช่น ทำท่าทอดใจบนกระแทะของเล่น
2. เด็กเล่นสมมติโดยมีบทสนทนาที่เลียนแบบคำพูดในชีวิตจริง
3. เด็กเริ่มบอกความต้องการของตนเองได้ เช่น จะไปตลาด
4. เด็กใช้ทั้งกริยาอาการและคำพูดในการเล่นสมมติ เช่น ทำท่าไม่สบาย ไปหาหมอ และทำท่าหายแล้ว
5. เด็กเริ่มสนทนาโต้ตอบได้

6. การเล่นเกมที่มีรายละเอียดและขั้นตอนมากขึ้น และพูดโต้ตอบในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น
7. เริ่มมีจินตนาการในการเล่นสมมติว่าตนเองเก่งกล้า สามารถเกินจริง เช่น เหาะได้ มีกำลังมหาศาล
8. เล่นสมมติได้หลายบทบาท
9. เริ่มคาดเดาความรู้สึกหรือการกระทำของผู้อื่น ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น ถ้าแอบเล่นปลั๊กไฟ แม่จะโกรธ

ขั้นตอนย่อยพัฒนาการระดับที่ 6 ได้แก่

1. โต้ตอบการสนทนาทั้งในชีวิตจริงและการเล่นสมมติทุกครั้ง
2. ตอบคำถามที่ขึ้นต้นด้วย ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และทำไม
3. รู้จักโต้เถียง ตอรอง ตัดสินใจที่จะเลือกทำอะไรหรือไม่ทำอะไรได้เอง
4. เชื่อมโยงเหตุและผลได้ทุกเรื่อง (ไม่สะเปะสะปะ ไม่เปลี่ยนเรื่อง ไม่เปลี่ยนประเด็น)
5. เข้าใจมิติเรื่องเวลา
6. เข้าใจมิติเรื่องสถานที่
7. สามารถบอกสาเหตุของการกระทำและความรู้สึกของตนเองได้ทุกอารมณ์
8. สามารถเปรียบเทียบความคิดและความชอบของตนเองกับผู้อื่นได้
9. สามารถบอกตัวเลือก และตัดสินใจเลือกได้
10. เล่นสมมติเป็นเรื่องราว มีจุดเริ่มต้น การดำเนินเรื่อง และมีตอนจบ

อ้างอิง :

คู่มือการพัฒนาเด็กออทิสติกแบบองค์รวม (เทคนิค DIR/ฟลอร์ไทม์) โดย รศ. พญ. กิ่งแก้ว ปาจริย์

